

Zaza Nûro: "Temayê dêrûn mi welat, kultur û zûnî ma yo"

Zaza Nûro: "Temayê dêrûn mi eşq o, feqîrê şarî ma ya, xerîbê ya, rindey welatî ma ya, kulturî ma yo, zûnî ma yo.

Wexto ki welat di yew çî beno, ez inîn ser o zî deyrûn nusena. Mesela, par Wexçûn (Wexçiyûn) di erdlerz bî, mi nûmê "Miletê Ma" ya yew parçe viraşt.

Ez bestûn xwi hêvêr pê saz kena hedre, la ma pê okestra qeyd kenî. Qeyd di ma saz, baterî, org, def û zurna, zel şuxilnenî. Çunkî muzîk di rîtm zaf muhîm o."

Roportaj: Seyîdxan Kurij Mehmed Selîm

4

12 Êlule û Azijî

Zerîn AZRAWA

Verê cuntaya 12ê êlule zafê azijan tirkî nizonên. Qij ra pîl pîyorin kirdkî qisey kerdinî û vernî û peynîyê her qalê xo kerdîn derg û yow deza zî bestên pa. Mesela, vatîn:

- Deezêê m', ti helergi we-eenn?

In qêde qisekerdişê xo ra zî vatîn "Azgilerkî".

5

Eza Birîndara Eşqê To

Bedrîye TOPAÇ

Her eşq bingehê xo de zûrî!

Her eşq eslê xo de rastikên!

Mi tarîya şewan xo rê kerde lihêf. Mi çimê xo bi gonî kerdî mird. Mi qerşun ra kincî dayî xo ra. Mi na zerrî vera mergî de kerde qayîme.

6

Rojnameyêko Newe

WELAT VERROJ

Rojnameyê Azadiya Welatî bi nameyê "Welat Verroj" îlaweyêko safî bi kirdkî neşr kerd. Îlawe heşt rîpelî yo. Goreyê melumatê ke rojnameyê Verrojî de dîyenê, do her roja yewşeme Azadiya Welatî reyra belaş bêro vilakerdiş.

3

Sempozyumê Tarîx û Kulturê Zazayan Çewlîg de Virazîya

Bîlal ZÎLAN

Rojanê 4-6 gulane 2012 de Çewlîg de hetê Unîversîteya Bîngolî ra derheqê tarîx û kulturê zazayan de (Sempozyumê Tarîx û Kulturê Zazayan yê Mîyannewî) sempozyumêko mîyannewî virazîya. No sempozyumo diyin o ke hetê unîversîteya Bîngolî ra organîze beno. Sempozyum de wareyê zîwan, kultur, bawerî û tarîxê kirdan de 50 teblîxî pêşkêş bîy.

Sempozyum bi qiseykerdişê rektorê unîversîte Xiyasedîn Baydaşî dest pêkerd. Baydaşî ra dima serekê Belediyeya Bîngolî Serdar Atalayî bi kirdkî qisey kerd. Roja verêne ya sempozyumî de derheqê kokê zazayan de tayê munaqeseyî virazîyay. Tayê panelîstan îdîa kerd ke zazayî kurd niyê. Nê panelîstan ra Elî Dihqanî îdîa kerd ke zaza û goranî kurd niyê û kokê zazayan reseno Deylem. Dima Alî Kayayî zî qiseykerdişê xo de teorîya Deylemî tekrar kerde û îdîa kerd ke "Kurdî zazayan asîmîle kenî."

Na qiseya Alî Kayayî ra dima tayê wendekaran Kaya protesto kerd û salone terekna. Tayênan zî sey cewabî va "Madem kurdan to asîmîle kerdo, ti çira tirkî qisey kenî?" Û reaksiyonê xo nişan da. Munaqeseyê kokê zazayan ra teber eşkera yo ke zaza û kurmançî pîya hetê tirkan ra asîmîle benê. Labelê wina aseno ke tayê hêzî yan zî kesî wazenê ke her di grûbanê kurdan; kurmançan û zazayan sey reqîban bîyarê têver!

Sempozyum de bi teblîxanê cîya-cîyayan nişan dîya ke nasnameyê kurdayetî zazayan de çiyêko esil û rewên o. Mesela, Abdulah Demîrî goreyê qeydê nufusê Osmanîyan ra mojna ke zazayî hertim mîyanê kurdan de hûmarîyayê. Ercan Çağlayanî çimyanê ereban û osmanîyan ra bi belgeyan nawit ke zazayî tarîx de sey kurd ameyî qebulkerdiş. Bîlal Zîlanî teblîxê xo bi nameyê "Tarîxê Xonamekerdişê Kirdan" bi kirdkî pêşkêş kerd.

Zîlanî goreyê çimyanê tarîxî kokê çekuyanê "kird, kirmanc, dimilî û zaza" ra behs kerd û va "Nê heme nameyî tarîx de semedê kurdan ameyî şuxulnayîş û raste-rast tarîxê kurdan ra eleqedar ê. Kesê ke tarîxê kirdan ser o xebetîyenî gereka nê heme nameyan pîya kiritîk bikê." Ehmedê Dirihî zî teblîxê xo bi kirdkî pêşkêş kerd û tarîxê mucadeleyê kurdan de, bitaybetî Cemîyeta Xoybûnî mîyan de cayê zazayan analîz kerd. Dirihî nişan da ke zazayan tarîx de kurdanê bînan reyde pîya mucadele kerdo. Newzat Anukî rojnamegerîya kurdan mîyan de cayê kirdkî analîz kerd û nawit ke 1963 ra hetanî ewro zazakî hertim çapemenîya kurdî de bi hawayêk ca girewto.

Sempozyum derheqê bawerî, kultur û zîwanî de bi cîya-cîya teblîxan di rojî ramit. Labelê seba ke ca qîm nêkeno ma nê eşkenê hemîne ra yew bi yew behs bikê.

Roja peyîne, şeşê gulane de sempozyum bi gêrayîşê Gola Qulungî (Yûzen Adalar) qedîya.

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Nê da-des serranê peyênan de mîyanê ma kurdan de bîyo moda. Her bajar de, tewr zaf zî Dîyarbekir de, serre de çend aktîvîteyê sey festîval, rojê edebîyatî, rojê sînema, kongreyê ziwani, kongreyê cinîyan û nêzana kongreyê çî û çî virazîyenê. Seba ke nê hawa aktîvîteyan rê mesrefêko cidî şîno, coka yan raste-rast yan zî endîrekt hetê dezgeyanê ke wayîrê yew butçeya cidî yê ra virazîyenê. Dezgeyê destê kurdan yê wayîrê butçe zî, Kurdîstanê bakurî û yê başûrî de estê, coka tewr zaf nê her di parçeyan de aktîvîteyê winasî virazîyenê.

Gelo kesî muhasebe kerdo, nê aktîvîteyê ke hende bi şemate û şa-şae virazîyenê, xo ra pey çî verdanê? Çî faydeyê nê aktîvîteyan mîletê ma rê, edebîyat û hunerê ma rê, kulturê ma rê beno? Ez ewnêna, mi ra zaf çiyêko cidî nêaseno!

Ez bi xo hetanî ewro rast nêameya ke mesrefê aktîvîteyêk seba rayapêroyî ameyo eşkera kerdiş. Mi gore, gama ke beledîyeyêk yan sewbîna dezgeyêkê şarî, ma vajîm ke wezaretê roşinbîrî û lawan konferansêk, kongreya ziwani yan rojê edebîyatî organîze kerd, ganî rayapêroyî rê eşkera bikero ke aktîvîte

rê çiqas mesref kerdo, mesrefê çî û çî kerdo.

Heto bîn ra, gama ke yew aktîvîte organîze bena, ma vajîm ke "kongreya ziwani" organîze bena, ganî heyeto ke na kongre organîze keno, seba rayapêroyî bêro eşkera kerdiş. Û no heyet gama ke veng merdiman dano, yanî "delege"yan weçînenê, selahîyetê weçînayîşê delegeyan senî xo de vînenê, krîterê "delegebîyayîş"î çî yê, ganî nê zî eşkera bibê. Eke kongreya ziwani, rojê edebîyatî û festîvalî tena çarçewaya fealîyetanê partîyêk de bivirazîyê, beno ke heqê dezgeyê organîzatorî estbo ke goreyê hesabê xo ra veng merdiman bido. La eke kongreya ziwani çarçewaya "neteweyî" de bo, yan zî, wina bêro îdîakerdiş, a game krîter û hawayê tespîtkerdiş û dawetkerdişê "delege"yan zî ganî goreyê ûsulêk ra bo. Çî heyf ke mi hetanî nika derheqê ûsulê organîzekerdişê nê hawa aktîvîteyan de tu melumatêko maqul û şefaf nêşnawito. Seke vanê, "Bize nimîtkî yena kelî eşkera zîyena!"

Gama ke nê aktîvîteyî qedîyenê, peynî de bi cumleyanê beriqnayan û sloganîkan yew "encamname" yeno nuştîş. La çî havila xo bena bellî nîyo. Mi gore eynen sey kefe sabunî, her çî beno vindî şîno.

Ma vajîm, amancê kongreyê partî, komel û teşkîlatanê sey nînan bellî yo. Îdareyê xo weçînenê û eke îcab bikero program û tuzukê xo de vurnayîş kenê, problemanê xo munaqeşe kenê, îstîqamet û hedefê xo tayîn kenê. La kongreyê zi-

wani, kongreyê tîyatro, sînema û muzîkî, heta kongreyê cinîyan û rojê edebîyatî çiyê muşexesî nîyê, coka qerarê xo zî muşexes nîyê û xora tesîrêkê xo zî nêbeno.

Destpêk de, serranê 2001, 2002 û 2003 heta 2004 de zî şarî eleqe nîşanê nê hawa aktîvîteyan dayêne la badê, konserî ne tede, êdî kes tu qîymet nêdano nê hawa aktîvîteyan û teqîb zî nêkeno.

Beno ke destpêk de wina nêbî la goreyê melumatê ke tayê embazî danê, dezgeyî, neke seba xatîrê averşîyayîşê ziwani, huner û kulturî, esasê xo de seba ke "faturaya mesrefî peyda bikerê" nê hawa aktîvîteyan organîze kenê.

Mi gore, ma kurdan bi nê xuyê xo, bi nê kerdenanê xo masumîyet û cidîyetê aktîvîteyanê sey festîval, konferans, sempozyum, panel, kongreyê ziwani, rojê edebîyatî ûsn. qedîna û ma muhtewaya înan zî puç kerde, puynaye. Eke ma xo nêvurnî, êdî zaf manaya viraştîşê nê aktîvîteyan çin a.

Ez vana, mesrefo ke tena yew aktîvîte rê beno, eke seba musabeqayêka edebî-hunerî xerc bibo, ma vajîm, dezgeyêk eke serre de reyêke "musabeqeya hikayeyan", "musabeqeya şîran" yan "musabeqeya fotografan", "musabeqeya muzîkî" ûsn. organîze bikero û xelatêka madî ya cidî bido, mîletê ma do hetê huner û kulturî ra aver şîro û xo dima eseranê zaf cidîyan verdo.

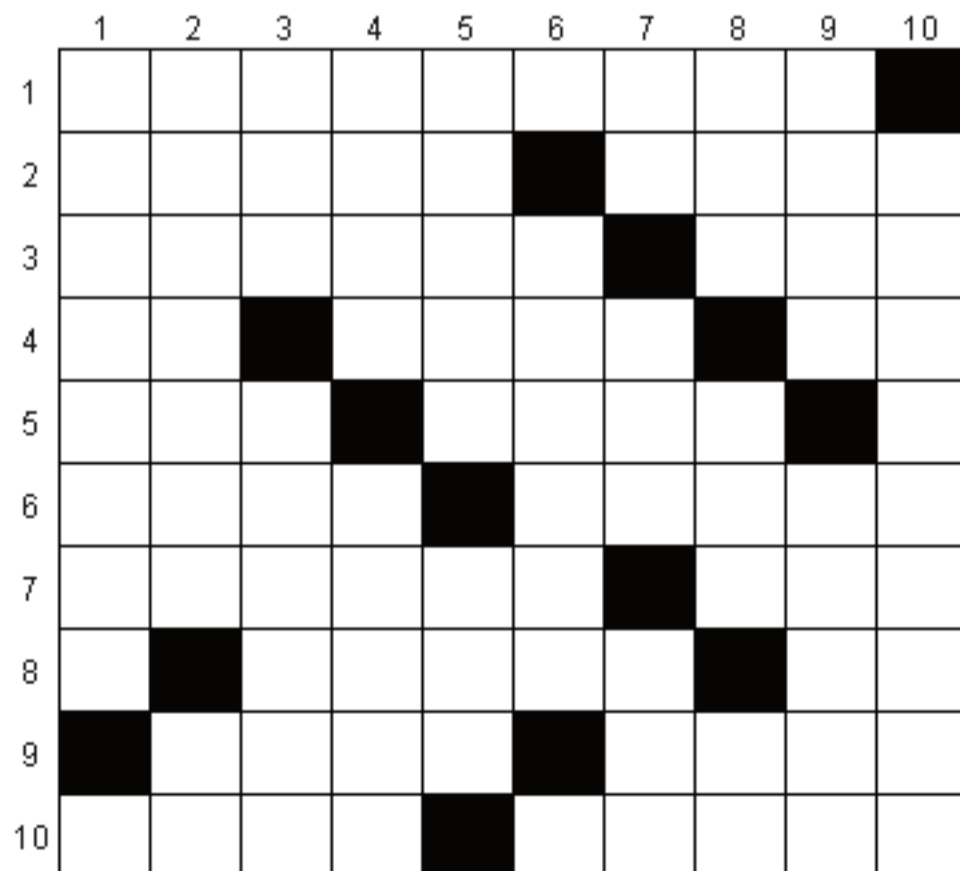
Aktîvîteyê qelebalixê winasî ke xo ra pey çiyê nêverdanê, sey kefe sabunî benê vindî şînê ney, esas,

musabeqeyê bixelatî kulturî gane kenê, dînamîzm dekenê mîyanê mîletî. Xora roşnîvîr û hunermendê ke seba aktîvîteyanê sey kongreya ziwani û rojanê edebîyatî yenê wesênayîş, pozîsyonêko pasîf de yê. La gama ke hunermend bi heqê xo xelatêka cidî bigîro, seke heqê keda xo girewto, bi xebata xo îftîxar keno, seba xuliqnayîşê eseranê neweyan motîve beno.

Mesela, swêdîjî zaf baş xelatan organîze kenê, bi dayîşê xelatan edîbanê heme mîletan teşwîq kenê. Sey nimûneyî, her roman-nuştoxêk muheqeq hewnê xo de xelata edebîyatî ya Nobelî vînenê. Ancî wezaretê kulturî yê Tirkîya seba teşwîqî ardimêko cidî yo madî dano filmanê sînema, zincîrefilmanê televîzyonî, tîyatro, rojname û kovaran. Kanalê televîzyonî yê tirkî, heta ke holdîng û tayê cematê tirkî karê musabeqayanê ziwani-hunerî-kulturî zaf baş organîze kenê. Mesela, sey musabeqayêk "olîmpiyatê tirkî" (Türkçe Olimpiyatları) ziwani tirkî heme dinya de da heskerdiş.

Musabeqeyê ke wayîrê xelatêka madî ya cidî yê, seba ke raste-rast xuliqnayoxanê hunerî teşwîq kenê, coka musabeqeyî bingeş ra benê zemîne hesilnayîşê eseranê hunerîyan. Eke tena yew dezgeyê kurdan, bi butçeyêka mutewazî warê hunerî de musabeqayan organîze bikero, do her musabeqa de bi seyan eserê muhîmî bêrê pêser. Xora a game merasîmê xelatdayîşî bi xo zî do bibo aktîvîteyêko heqîqî û muhîm.

X A Ç E P E R S

ÇEPA-RAST

1) Kitabo ke mîreyê Bidlîsî Şerefxanî tarîxê kurdan ser o seserra 16. de nuştî

2) Werdê sibayî - Karker, xebatkar, mişag
3) Zare - Remayîş, remayene
4) Bi fariskî "awe" - Werdê

CORA-CÊR

1) Xoverdayîşê Dêrsimî de rayber û cagirewtoxêkê kirmancan (pîlê bextîyaran)
2) Parxêle, erebeyê gayan - Mîyanê "cele"yî
3) Sîrr - Nalmanga, nala ke newe bîya manga
4) Wezîyetê hewayî - Xedeme, xizmetkar
5) Pîroz, bimbarek - Tena, yew

6) Bavok, çîyo ke semedê wextêk teslîmê kesêk kerdo
7) Mam, dat - Mîyanê elewîyan de xanima pîrî - Tertur
8) Candarêko jehrdar - Organîzasyonêkê Îrlandaya Vankurî - Sembolê alumînyumî
9) Keder, xem - Kolî, darê veşnayîşî
10) Xebitnayîş, şuxulnayîş, karardiş

pitekan - Zemîrêk

5) Wer, werd - Çok
6) Cehtire, zehterk - Nazik, nazenîn
7) Gure, kar, şuxul - Endam
8) Normal, goreyê edet û ûsulê - Mîyanê "lîya"yî
9) Înterjeksîyonêk (heyretmendîş û ecêbmendîş ifade keno) - Berzik, keşî
10) Cîhan, dinya - Rindek, semt, tîtal

Cewabê Hûmara Verêne

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	B	E	Y	A	T	N	A	M	E
2	O	C	A	X	A	R	I	Z	Î
3	N	Ê	R	I	K	E	R	E	B
4	G	B	R	A	Z	A	L	A	
5	I	K	Ê	R	A	N	Î	R	
6	L	A	L	E	Z	Î	Z	E	
7	A	W	A	Z	A	R	I	Ş	
8	N	A	S	I	R	E	W	I	L
9	R	Î	M	E	L	A	L	Î	
10	D	E	K	E	W	T	E	Î	Ç

Kitabxaneyê Cigêrayîşî yê Îsmâil Beşikçi Abi

Kitabxaneyê Cigêrayîşî yê Îsmâil Beşikçi ke çarçewaya Weqfa Îsmâil Beşikçi de fealîyet keno, roja 5 gulane 2012 de abi.

Giranîya eserê ke kitabxane de ca gêne, temamiya koleksiyonanê ke hetê Îsmâil Beşikçi ra serranê 1950an ra hetanî ewro ameyê arê dayene û arşivê taybet yê Îsmâil Beşikçi ra yena pê. Kitabê ke tena Îsmâil Beşikçi bexş kerdê, 20 hezarî ra vêşêr ê. Kovar û rojnameyî zî hîrê hezarî cildan ra vêşêr ê.

Seke yeno zanayene, Weqfa Îsmâil Beşikçi roja 7 çele 2012 de abîbî. Xebata bingehîne ya weqfa ra Kitabxaneyê Cigêrayîşî yê Îsmâil Beşikçi bi muhtewayêka dewlemende êdî xizmetê wendox û cigêrayoxan de yo.

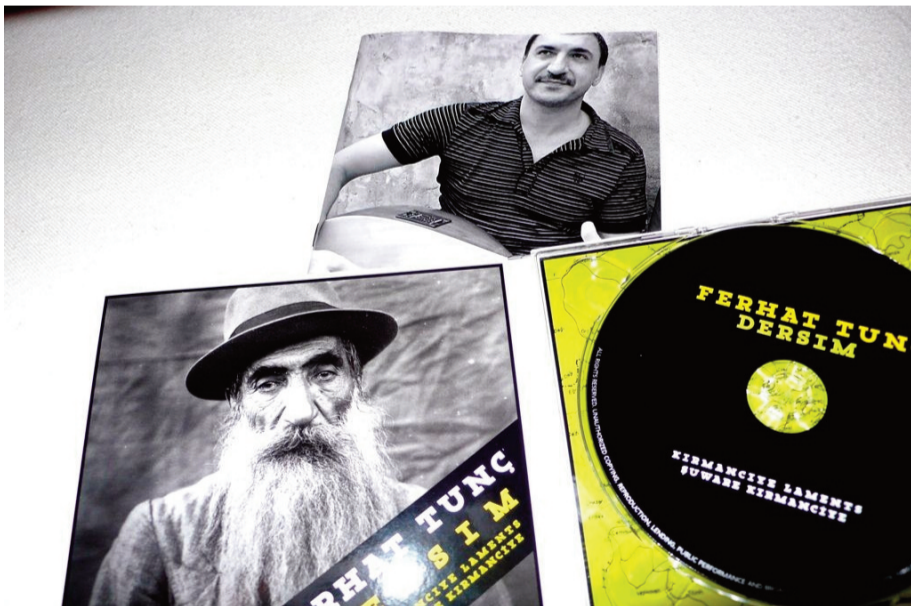
Adresa Weqfa Îsmâil Beşikçi

û Kitabxaneyê Cigêrayîşî yê Îsmâil Beşikçi wina yo:

**Îsmail Beşikçi Vakfı,
Kuloğlu Mah.
Ayhan Işık Sok. No: 21/1
Beyoğlu-İstanbul**

Ferhat Tunçî ra Albumêkê Kirmanckî

Albumê newe yê Ferhat Tunçî "Şuwara Kirmanckîye" vejîya. Album bi kirmanckî û ingilîzkî yo û bi nameyê "Wad Bo", "Govenda Milaketo", "Pitê Mi", "Abaso", "Ma Çi Dî", "Hewa Silê Sûrî", "Xora Xora", "Çuxure" û "Biko" tede des kilamî estê

Ferhat Tunçî derheqê albumê xo de vano "Hardo kê domaniya mi ser o vîyarda, heskerdisê min o taybetî ke her waxt uzayî ser o bî. Çiyê ke mi heta nika seba

Dêrsimî virastê mi rê senik aseyî. Çike mi verî besenêkerdene hende rind zonê ma qisey kerîne, nê panc serranê peyênan de mi xo da zonê ma ser û ewro ebe şabiyayîs û keyfweşîye ez beseken ke vajîne zonê ma hîna rind qisey kena. Na mana de, seba deyîrbazanê je mi ke xeylê serrî ziwane tirkî de senatê xo viraştö, ebe nê albumê kirmanckî peyseramayîşê mi, raverşîyayîşo xeylî manîdar o."

Azadiya Welatî ra Îlaweyêko Kirdkî: "Welat VERROJ"

Şaredariya Erxenî û xizmetê aye
2009'ine ra na heta 44 maşîniyê kerde xizmetê şari. 8 mehîyan qedîraya... n.3

Havar dibistana kurdan a
Bi sayeyê çarçeweyîya Coladeti ya ziwane kurdî, eyro ma azaney... n.4

Azadiya Ocalani azadiya ma ya
Dayikê Agî seba azadiya Ocalani û vindirîşê şari beney merîtalê zindî... n.4

Welat VERROJ

Ziwan nasname ye, ziwan rûmet o... Pêvoka Azadiya Welatî ya, belaz n. 15-05-2012 Hewtane HÛMARE:1

Roşanê ziwane kurdî pîroz bo!

Ewro dinya tarîx nûşt. Rojnameya ma, VERROJ vejîya. VERROJ, bi heme rûpelanê xo kirmanckîye ya. Ewro, yanê Roja Roşanê Ziwane Kurdî de vejîya. Roşanê Ziwane Kurdî roja vejîyayîşê Kovara Haware yo. Bi ney munasebetî, heta ke destê ma ra ame ma xebate kerde

Wandoxê Erjîyayey!
Ma ewro zaf kîwîyê e. Ewro Roja Roşanê Ziwane Kurdî ya. Di na roje de, bi hîmna yewtne ya rojnameya "VERROJ" şima reya bîyî. Hîmna şima ma hewna vîdîman. Wandoxê Erjîyayey! Hîmna rî-hîmna ke di rîvê çîhanî de ci-wuyênê, wajir vengêke yê. Vengê insanî zî vajîyayî o. Vajîyayî ziwane o. Her jar bi ziwane so û her ziwane zî bi jarê xo yeno nasayî. Her jarê ke bîrozso ro rûmet û nasnameyê xo wajir vejîyo gere ro ziwane xo wajir vejîyo. Nasname û rûmeto bî ziwane, mehkûmê çîhîyîşî yo. Yeno zanayîşê ke, seba çînkê-çînkê şarêke yewtne rîvê, çînkêrîşê ziwane ey şarî yê. Bi na raybaze gelleke şarî qe ameyê çînkêrîşê.

Wandoxê Erjîyayey!
Zarawaya kirmanckîye zarawaya hewna nîzde yê kelê ziwane kurdî yena çêbûrdîşê. Seba ke nîştîşê çîhîyîşî, kirmanckîyêka formelî zî nêvîrayayî. Her hereme, bi goreyê xo ra ziwane şîndayî. Ewro, zaf kirmanckîyê çêkê-çêkê yewtne ra fam nêkenê. Çoka, garmê ke di kirmanckîyê yêrê rê heta, ziwane înan beno tîrdî. Na kîmanckîya ma bemanan a seba ke ma na rojwe ra bîroşê gere ma so zarawaya xo wajir vejîyo. Gere zarawaya kirmanckîye zî bi formelê yewpêre bîyero nîştîşê û wendîş. Beno ke no nîştîşê û nê çêkîyê ke yene bîkanîşê, di herema şima de çîhî bî. Beno ke bi goreyê şima no formelî nîştîşê çewê bo zî la-bêlê ma beval dayo ke bî goreyê grammerî bîndî. Bi roca û pêvîrazanê şima ey Erjîyayîşî ma do so awer beşê û çewtîranê so ser-nerajê bîkerê. Bi oê hîvî û bawerîyan, ma dest bi amadekerîşî na rojname-ye kenê. Bi na rojnameyê ma wajir ke di wazîrê wendîşê û nîştîşê de, zarawaya kirmanckîye rê bi qasê zanayîşê xo xîzmetêke bîkerê. Ewro ra dim do rojnameya "VERROJ" her roja yewpê-çewê (kurdî) vejîyo. Ma wazîrê

Rojnameyê Azadiya Welatî bi nameyê "Welat Verroj" îlaweyêko safî bi kirdkî neşr kerd. Îlawe heşt rîpelî yo. Goreyê melumatê ke rojnameyê Verrojî de dîyenê, do her roja yewşeme Azadiya Welatî reyra belaz bêro vilakerdiş.

Hûmara yewine ya rojnameyê Verrojî de hîna zaf meqale û xeberî estê. Na hûmare de Ardîl Mordem, Ehmedê Bira, Enwer Şîn, Mamosta Silêman, Mehmûd Nêşite, Mistefa Şahîn, Nesrîn Orak, Zaza Cebelî û Zerrweş Esnawî nuştö.

Hetê şuxulnayîşê ziwani ra qismêkê nuştöxan standardê Grûba Xebate ya Vateyî tetbîq kerdo la qismêkê sistemêko viraşte tetbîq kerdo. Sey rojnameyê Newepelî ma vanê, "Verroj" wa şarê ma rê xeyrên û pîroz bo!

Ferhengek

azneyîye: yüzmek
banderbîyayîş (n): öğrenme
bingeh (n): temel
cigêrayîş (n): araştırma
çarnayîş (n): çeviri
dîrbete (m): yara
dore (m): sıra
duşt (n): karşı
gawantî (n): sigirtmaçlık
gelî: vadî
îdyom (n): deyim
kef (n): köpük
merdimîye (m): insanlık
muhtewa (m): içerik

musabeqa (m): yarışma
nalayîş (n): inleme
peşmirîyayîş (n): gülümseme
rastkên, -e: gerçek
rayapêroyî (m): kamuoyu
rêçe (m): iz
ruşnayîş (n): gönderme
sîlike (m): ince kum
swêdij, -e: İsveçli
şaristan (n): şehir
tefûduman (n): fırtına
versî (m): gölge
vurnayîş (n): değişim
wezaret (n): bakanlık
xelate (m): ödül
xêze (m): çizgi
zincîrefilm (n): dizi film

Zaza Nûro:

"Merdim ki xwi mesinasno, nîye dîn xwi û nîye zî Homayî xwi sinasneno."

Seyîdxan Kurij: Ma wazenî ti samedê wendoxanî "Newepelî" xo bidî sinasnayîş.

Zaza Nûro: Ez, 1968 di dewê Palî Hun di ameyo dinya. Mi mektebo virên û orte Hun (Beyhan) di wend. Ez, 1986 di zewicîyaya û inkey çar qicî mi estî.

Mehmed Selîm: Ti çi wext ra hê deyiranî kirdkî vanî?

Zaza Nûro: Ez desserre bîyo mi dest bi muzîk kerd. Sazî mi çinîye bi. Mi yew la yew texta ya girê dên û sey sazî cinên û tede lawikî vatên. Mi xwi rî wîrdi-wîrdi perey ney pîyera û pê yew saz girot. Cuwa pey zî her hefte mi xwi rî yew têt girotên. La dew di ne yew qurs, ne melim û ne zî keso ki saz biceno estbî. Mi zaf cehd kerdên ke ez bonder bibî, xwi rî saz bicenî. Ez xwi ver o sazcinayîş bonder bîya. La her reya ke mi waştên sazî xwi akord bikerî mi miheqeq yew têt qerefnên. Mi cina û cina û cina... Mi belkî des hebî sazî şikitî, la peynî de mi xwi rî yew melodî virêşt. Mi yew aşm ina melodî cina, bacî mi ina melodî ra yew beste viraşt. Nûmê parçeyî mi "Ax Dayê Ez Helyawa" bi. Na deyîr mi qasetî xwi yo virên di wend, bacî mi dey Saît Altunî, yi zî wend. Muzîk di hetanî inkey kesî mi rî ardim nikerdo. Ez xwi bi xwi bonder bîya.

Seyîdxan Kurij: Ti zanî hetî ma de edetî sazcinayîşî û okestra çin bî. Veyveyanî ma de yan def û zurna cinî-yên yan zî yew grûbe deyîrî vatên, grûba bîn înan dima vatên. Ti zî qet şin veyveyan de deyîrî vatên?

Zaza Nûro: Belê. Mi zî vevûn di deyîrî vatên. Xwera mi o qeyde dest pêkerd. La esas wextî qijkekê mi di Sîwûn ra Hozan Xetîb (Ma het di tira vûnî "Xet", "Xet Sîwûnic" yan zî "Xetî Aşîkûn") ûmên vevûn. Yi vevûn di deyîrî vatên. Ez yi ra zaf çî bonder bîya. Xetî, hem zel û hem zûrna cinên. Yew lacî yi zî saz cinên. Mi tim yî teqîb kerdên, yi biûmên kûm vevê, ez şin uca. Mi zaf bi dîqet Xet gueştarî kerdên.

Seyîdxan Kurij: Xetîb, nika Edene de maneno. Ez Edene de şîya keyeyî ey. Ey mi rî yew qaset dekerd. To va mi ser o tesîrî Xetî zaf estbi. Sewbîna tesîrî kam hozanî tu ser o esto?

Zaza Nûro: Wextî ma di kurdkî zaf qasêt çinîye bî. Ma radyo ra Mehmed Arif Cizrawî

Roportaj:
Seyîdxan Kurij
Mehmed Selîm

Zaza Nûro û Mehmed Selîm

FATIMA

Ti zeracê sêr Şarikî ya
Ti sêr vor id kozvilik a
Ti baxçey mi di yew vilik a
Wax lê lê, lê Fatima!

Ax lê lê, lê Fatima
Fatima keyney datî ma
Ewik zerrey tu çinêbî
Tu qey in feqîr xapêna

Ti xûnimey dewey min a
Ti roşnayî çimûn min a
Mi tu ser ra rind nidîya
Ax lê lê, lê Fatima!

Ax lê lê, lê Fatima
Fatima keyney datî ma
Ewik zerrey tu çinêbî
Tu qey in feqîr xapêna

Zaza Nûro

gueştarî kerdên. Bacî mi Şivan Perwer, Saît Altun, Rencber Ezîz gueştarî kerdên. Rencber Ezîz ez qicê xwi ra sinasnên û gueştarî kena.

Mehmed Selîm: To senî dest bi karî muzîk kerd? To çi wext ra xo rî kerdo sey yew karî û deyîran vanî?

Zaza Nûro: Mi 1990 ra pey dest pêkerdo, ez şin veyvûn, vîcîyen şewûn û şahîyûn. Yew ekîbî mi zî esto. Instrumentî ma saz, baterî, def û zurna û org ê. Ez vîst serrî yo ki pê vevûn îdarê xwi kena. Zazûnî ma ra taleb yeno. Zazê ma wazenî ma şêrî vevûnî yin di muzîk virazi. Pali, Dara Hênî, Çewlîg, Meletî, Dîyarbekîr (hîna zaf Hênî, Licê û zerrê Dîyarbekîrî di vevûnî zazûn) di ma senat û muzîkê xwi îcra kenî. Ez çêher serrî yo ha Dara Hênî di yew salonê vevî di xebitîyena.

Seyîdxan Kurij: To heta nika çend qasetî vetî? Ti qasetanî xo senî vecenî û kenî vila?

Zaza Nûro: Mi heta inkey heşt kasetî dekerdî. Pîyerê qa-

setûn xwi mi pê ardimî embazûn vetî û mi xwi kerdî vila. Mi heta inkey doletîyûn, komelûn, beledîyûn ma ra qet destek nidîyo. Mi heta inkey nizdey 300 deyîr nuştî û beste kerdî, pîyerê deyîr xwi mi noter di tesdîq kerdî.

Seyîdxan Kurij: Ti bestanî xo senî virazenî? Temayê deyîranî to senî yew tema ya?

Willey qet belî nibeno, çî wext îlham ame ez a hel çik nusena. Mesela şûn d' ma Cafê "Cê Ma" di yew şahî viraşt, uca binê serd bi, mi ca di yew parçe nuşt.

Haway welatî ma zaf serd o
Însûnî ma zaf cûmîyerd o
Ez welat ra kota durî yo
Ini mi rî yew kul û derd o

Temayê dêrûn mi eşq o, feqîrê şarî ma ya, xerîbê ya, rindey welatî ma ya, kulturî ma yo, zûnî ma yo. Wexto ki welat di yew çî beno, ez inîn ser o zî deyîrûn nusena. Mesela, par Wexçûn (Wexçîyûn) di erdlêz bî, mi nûmê "Miletê Ma" ya yew parçe viraşt.

Ez bestûn xwi hêvêr pê saz

kena hedre, la ma pê okestra qeyd kenî. Qeyd di ma saz, baterî, org, def û zurna, zel şuxil-nenî. Çunkî muzîk di rîtm zaf muhîm o.

Seyîdxan Kurij: Ti vizêrna hê tîya ma het dê. To "Grûba Xebate ya Vateyî" sinasney. Tu şan de ma rî program viraşt. No atmosfer tu ser o senî yew tesîr kerd?

Kek Mehmed Selîm Uzunî mi rî telefon kerd, va: "Ma hê Çolîg dê." Mi ecele kerd, ez ca di ûmeya. Mi şima sinasnay, xebatê şima dî, se ki ez newe ameya dinya. La heto bîn ra zî ez şarmîya û xwi ver kota ki heta inkey ma zûn û kulturî xwi rî yew xizmet nikerdo. Ez tim vûna, merdim ki xwi mesinasno, nîye dîn xwi sinasneno, nîye Homayî xwi sinasneno. Gûn ti xwi pêrs, ez kûm a? Homayî in zûn dayo ma ki ma pê in zûnî qalî bikerî. Ma pê xwi îfade bikerî.

Homa şima ra razî bo, şima vernîyê ma akerda, îşalah peynîyey in gurî yena. Se ki ez newe hûn ra bîya aya. Pê îznî Homayî îro ra pey ez in dormare di, Pali di, ina dehwa ser o xebatê xwi kena. Çî g` zazakî zûnî ma yo, ini kulturî ma yo. Ez wazen zazakî bicenî û vacî. Ez wazen zûn û kulturî ma ver şî-yero. Ez wazen waharî zûnî xwi vicî.

Mehmed Selîm: Ti tim şinî veyvan, ti hê miyanî şarî de. Eleqeyî şarî senî a?

In serrûnî peyenûn di deyîrûnî zazakî rî yew eleqeyo hol esto. Wexto merdim zazakî cineno ti veynenî ke keyfî şarî ma ci rî yeno. Merdim tirkî û kurmanckî cineno zazay ma zaf tira tesîr nigenî. La wexto merdim çarneno zazakî millet cade coş bena. Wexto ma zazakî deyîrûnî govend cinenî millet werzena wi pê yew eşq û keyf a govend kena.

Seyîdxan Kurij: Klîbî to estî?

Ma yew klîb viraşt. Na klîb 18 deqîqey bî. Ma sey yew doku-manterî ûnt. Pali, Dara Hênî, Hun pîyer tede bîy. La qenalûn televizyonî rî ina klîb zaf derg ûmey, o rid ra kesî nîşan neday. Pê destegî çend embazûn a ez wazen in ûmnûn yewna klîb viraşt.

Ma samedê nê suhbetî zaf spas kenê.

Ez spas kena.

12 Êlule û Azijî

Zerîn AZRAWA

Verê cuntaya 12ê êlule zafê azijan tirkî nizonên. Qij ra pîl pîyorin kirdkî qisey kerdinî û vernî û peynîyê her qalê xo kerdin derg û yow deza zî bestên pa. Mesela, vatîn:

- Deezêêê m', ti helergi we-eenn?

In qêde qisekerdişê xo ra zî vatîn "Azgilerkî".

Pîlan, xora tirkî nizonên û ê qijî gi şîynî mekteb, eyîn zî egi yow qisey xo tirkî bivatên, des qisey xo kirdkî vatên. Wexti gi qijon xo mîyon di tirkî qisey bikerden, pîl cigirîyêyn qijan ra û vatîn:

- Ero a çi bîlûrkî ya şima he von, Humayî ini zonî şima qê dawo şima?

Neverdênî qijî tirkî qisey bikirî.

kerdbî, dewijan zaf tengî antbî.

12ê êlule ra pey dewê Azî di newe mekteb kerdbi a û di malimî zî erşawitbî. Înî malimî zî azijî bî, lakim dewletçî bî. Înî maliman, gureyê yino ewilîn kirdkî qedexekerdiş bi. Mekteb de niverdênî kes kirdkî qisey bikir, kam yow qijo gi kirdkî qisey bikerden, maliman o pê yow zuape wa kuwên. Lakim qijon keye de xo mîyon de kirdkî qisey kerdên. Ini hewa ra qijan û pîlan hîn yowbînan hend fam nekerden.

Ini hal qijî kerdbi şaş, qijî bibîlal, qijan nizonên çi weli xo rê kirî, kom yow het a şîyerî.

Tay-tay qijî daymiş nibenî nimtikî goşê yowbînan de kirdkî qisey kerdinî.

Di wendekarî estbî, yo Sadula yo bîn zî Mistefa, yowbînan ra zaf hes kerdinî. Yow roje malim (qijon malimî ra ra vatînî efendî) ho derse don. Sadula nişeno

Mist û Sadulay honcî kuwen, kuwen û von:

- Şima zî gereka zey mi yowbînan bikuwerî!

Mist û Sadula hîn tersê xo ver yowbînan kuwenê.

Ina mesela ra pey Mist û Sadula hîn şarmeyên biewnîye yowbînan ra. Qijî bînî zî hîn nieftarên keye de zî kirdkî qisey bikirê. Her qij xo ser teyna geyren, qijî yowbînan ra dûrî şinî. Her kes yowbîn ra şik keno, vonî belkîya ma xo şaş bikir kirdkî qisey bikir, cey yow şino gerreyê ma keno, malim efendî ma kuweno. Ini hewa ra yowbînan ra benî şikdar.

Her kes xo rê tenya şino verê bîzyekan û golikanê xo. Verê bîzyekan û golikan de zî nieftarên bi kirdkî nameyê bîzyekan û golikanê xo vajî.

Ina lalî û tenyayî zereyê qijan masnena, qijî nizon se bikirî. Gereka ini halê xo rê yow çare

Kênan û xortan xo yowbînan ra nenimîten, pîyor pîya geyren, kes tever ra zî nezewicîyên, kam gi tever ra bizewcîyên, vatîn:

- Ero qê mîyon azijan de xelayê kênan bîb?

Pîl ra qîj her kes huwayîş de bi, mûriznaye mîyanê azijan de çînye bi. Pîyoren yowbînan ra hes kerdinî, yowbînan ser gan xo dênî. Kes nivatînî, ez azij a, ez dugernûnij a, ez wusifonij a, ez mîrzonij a ûsn. Pîyoren vatînî, ma azij î. Neverdênî kes verîsnîyey pisînge yin ra ravîyer û kes nieftarên azijan ra vajo, çimanî şima ser a birûy estî. Azijî zey yow gûşeyê engure yobînan ra pîya bestêy bî,

Şond ra şond amenî pîyeser, dîwan (wade) kerdinî, tarîxî xo ra qisey kerdinî, vistonikî, meseleyî, dîyekî (çibenokî) yowbînan ra pers kerdinî û gozî, tuyî, eskîjî û bastîyeq werdên. Bi roj, binî darê mişewrî de ameynî pîyeser, mişewre kerdinî. Xortî amenî pîyeser. Ap Mûs û Dîyalûn kay kerdinî.

12ê êlule ra pey leşkerî tirkan kowtî mîyon dewan Azî, keye bi keye geyray, zafî yin zî girotbî bîn çiman. Zafînê yin ra texteyî

Mistî goşan, von:

- Misto ben sana kirdkî bi şey diyecax, sen efendîye söylemiyacax.

Mist von:

- Ben söylemeyecax.

Sadula von:

- Bow motorê Yehyayî honîk a, şina.

Malim vînen, veng don Sadulayî von:

- Sadulah, sen Mustafa'nin kulagina ne fisildadin?

Sadula qalê xo nîken. Malim persen-nîpersen Sadula qalê xo nîken. Malim yêrs ben û Sadulahî lepat keno, don piro, dindanê yi şikneno. Sadula keno înad, huncî qalê xo nîkeno. Malim ina re Mistî ra pers keno û von:

- Mustafa, Sadulah senin kulagina ne fisildadi?

Mist tersen, von:

- Efendî, Sadula bena dedi, bow motorê Yehyayî ha şina.

Malim efendî Mistî zî beno verê Sadulayî û von:

- Ben artik yorulmuşum, benim yerime siz birbirinizi döveceksiniz.

Mist û Sadula qeymişê yowbînan nibenî, hêdî donê yowbînan ri. Efendî inê ser ra yêrs beno.

bivîn. Înî qijê gi yowbînan ra zaf hes kenî û bawerîya înan yowbînan ra esta, îni nimitkî yenî pêhet û xo mîyan de her şond yow keye de yenê pîyeser û kirdkî qisey kenî.

Yo lajek beno, name yi Faîq o. Faîq, yow çimê yi kor o û çimê yiwo bîn zî nêmjê vînen, lakim goşê yi rinda-rind veng gênî. Faîq, yow şewi ho verê yow keyeyî ra vîyaren ra, yow vengê piç-piçî yena ci. Faîq şino binê pencera goş non ser, eh, egi qijî amey pîyeser, hê nimitkî kirdkî qisey kenî. Willay Faîq ca di xo keno zere ra û von:

- Willaay ben gurdîî, ben efendîye diyecax.

Faîq serê sibayî şefeq de şino verî malim efendî û gerreyê qijan keno. Qijî honcî kuwayîş wenî, helik û belik ra pîya benî û honcî nieftarên bîyer yow ca.

Ini jenerasyonê azijan şikdar î, bawerîye xo yowbînan nianî, yowbînan ra hes nekenî, in qeyde azijî bî lete-lete çow von derê verg kowto yînan mîyon, her yow ewnîyen yow het ra. Kes kesî nisinaşneno, hîn ne kes wade keno ne zî kes tarîxê xo zonû. Pîyor yowbînan ra bî serdin kowtî dûrî.

MEKTUBE

Ti sere û çiman ser ameya, xêr ameya **Newepel!**

Ti tarîx û welatê ma de, cuyê ma de pelade newe ya.

Seba vernîgirewtişê vergê har asîmîlasyonî pelade newe ya.

Newepel qey bi perwerde û banderbîyayîşê zîwan, kultur û hunerê ma yo.

Seba ke kirmanckî (zazakî) kokê xo ser o oncîna kewe bibo.

Domanî bi to zîwan û kulturê xo nas bikerî, **Newepel.**

Cinî bi to veng û waştîşê xo berz bikerê.

Bi to cuyê ma de pelade newîye dest pêbikero, **Newepel.**

To bi nameyê xo tarîxê zîwan û kulturê ma de pelade zernêne akerde **Newepel.**

Ti do rayîra cuyê azadî, seyyewbînanbîyayîş û demokrasî de bibê **Newepel.**

Ti veng û rengê ma yê **Newepel.**

Ez hezar rey vano, ti sere û çiman ser, xêr ameya **Newepel.**

Ti her dem estbî û biciwî **Newepel.**

Bi zîwanê ma kirdkî (kirmanckî, zazakî, dimilkî) dolima yewine Amed de **Newepelî** dest bi weşanayîşî kerd. Na gama verên û neweye, no rûmet yê **Newepelî** yo.

Ma bawer û hêvî kenê ke neşrbîyayîşê **Newepelî** ra averşîyayîşê kirmanckî de pêlêka bingehîn û newîye dest pêkerdo. Zarava û zîwanê ma bireso qedr û erjê xo yê tarîxî.

Newepel do bibo platformê vetena potansiyelê kirmanckî. Heme mintîqa û fekan ra nuştoxî bi heme babetan binusî. No zî xora beno bingehê standardbîyayîşê kirmanckî. Beno sedemê yewbînan ra fehmkerdîşê heme mintîqa û fekanê ma...

Hesen ALKIŞ
Hepixaneyê tîpê F
Hacılar - Kirikkale

Eza Birîndara Eşqê To

Bedriye TOPAÇ

Her eşq bingehê xo de zûrî!
Her eşq eslê xo de rastikên!
Mi tarîya şewan xo rê kerde lihêf. Mi çimê xo bi gonî kerdî mird. Mi qerşun ra kincî dayî xo ra. Mi na zerrî vera mergî de kerde qayîme. Ez qewmê xo ra abirîyaya. Hêrsê mi nê şaristanan ra vila bî, rîyê erdî hêrsê mi ver lerza. La duştê to de, duştê eşqê to de ez bêqewet menda. Ez bêçare menda. Na sixletîya ke sêneyê mi de, çik a? To key nê şîrî dekerdî miyanê zerrîya mina asîye? Prometheusê seba şarê xo merg girewto xo çim û homayan ra adir tirtto. Zerrîya mina ke prometheusan ra pawitîye bîye, ti çi wext beranê zerrîya mi ra kewtî zere? Kamî paştî da to? To adirê zerrîya mi seba kamî tirt?

Ez!

Eza waştîya şewan!

Eza ke çimanê tarîyîye de azneyîye kena. Eza ke yew dilapaya behrî nêzana. Çimanê to hesreta behran dekerde sêneyê mi. Seba ke to mevînê mi her di çimê xo vetî û dayî yew masegîrî. Seba ke behran de vîndî bibê. Seba ke bibê werdê maseyan. Êdî fekê kênananê behrî de bibê yew sanike. La mi nêzana ke behr ha zerrîya mi de yo.

Ez!

Eza aşînaya surgunan!

Eza ke zerrîya xo pê rêça sur-

gunan bîya mirde. Eza ke bê ware ya. To heskerdişê surgunîye dekerd ruhê mi. Seba ke to ra dûrî bimano, seba ke bê wele bimano û hêvîya xo vîni bikero, seba ke rayîran de bimiro, mi ruhê xo da multecîyek. La mi nêzana ke cayê surgunîya mi çimanê to de bî. No asmênê zerrîya mina bê estareyan de tena şewla to asena. Tenayîya mi rê înad, ti zerrîya xo de şar û şaritananan hewênênê. Werrekna a zerrî de mi rê kî yew ware bibîyênê. Werrekna to mi rê yew huyayîşo sey welatî şîrin biruşnayênê. Bermayîşê minê bêwelatî rê wele bibîyênê.

Ez!

Eza versîya koyan!

Eza ke bi versîya mergî bîya pîle. Eza ke versîye ser o hukm kena. Ez versîya to ver de çok

dana erd. Homayan seba ke adir tirtto ceza daya Prometheusê. Hezar serrî her şefeq de kesaxurî pişika ey werda. Her şewe dirbetê ey bîyê weş. La bi şefeq onci kesaxurî lete bi lete pişika ey werda. Her şefeq de nalayîşê ey bîyo dej û ginayo zerrîya merdimîye ro. To kî adirê zerrîya mi tirawit. La mi ceza daya xo. Mi duştê eşqê to de qederê Prometheusê qebul kerd. Adiro ke ey tirtto, tede ez veşaya. Ez seba to veşaya bîya wele û destê vayî de axme bîya. Şewê mi çin ê ke ez dirbetanê xo weş bikerî. Şewdirê emrê mi destanê to de nalenê.

Ez!

Ez seydwana seydwanan!

Eza ke her şewe seydwanan lew nayêne zerrîye aye ra. Eza ke heme gelîyan de vengê deyîranê xo gulbang dano. Ê mi ters dekerdêne zereyê heme seydan. Emşo ez destanê to de seyda. No yew eşqo bêveng bî. Tarîya şewan de bî weye, xo de qesey kerd, xo de zêdîya. Êdî sêneyê mi nê heskerdişî rê teng êno. Edî na zerrî çikena.

Ez!

Eza welatêko bê şar mende!

Eza ke wayîra tefûdumanê bêvengî ya. Eza ke bê herre ruwîyena. Ez emşo seba yew peşmerîyayîşê to sêneyê xo ra na zerrî qilaynena ra. Ez emşo to rê zerrîya xo ruşnena. Ez nêşikîyaya vajî. Wa eşqê mi to ra vajo. Dirbeta mi giran a. La nê sêneyê adirênî de yew çilka gonî çin a êdî...

Roja Dayîkan û Ziwanê Kurdan

Mujdat GÎZLÎGOL

Roja 13 gulane "Roja Dayîkan" bî. Rewna ra yo însanî dayîkanê xo ra hes kenê û hurmet danê ci. Wexto verên de, dayîkê pîlî (îlaheyî) estbî. Yunan de "Rhea" Roma de "Kîbele", Sumer de "Înanna", Akad de "Îştar", Hurîyan de "Hannahannah" dayîkê pîlî bî. Qandê nînan duayî kerdê, merasîmî viraştê. 1908 de yew amerîkayije Anna Jannis dayîka xo yad kena. A roje ra tepîya no edet dinya de beno vila, heme ca de yeno pîrozkerdiş.

15 Gulan 1932 de Celadet Alî Bedirxan kovara Haware vejeno. Na roje 2006 ra nat bîya "Roja Ziwanê Kurdan" û her ser yena pîrozkerdiş.

Dayîke û ziwan tim piya vajîyenê. Nê her di çekuyan, kes nêşeno pêra abirno. Dayîkî him însanan him zî ziwanan anê dinya. Ziwan dayikan a beno vila û şino aver. Dayîkê yew welatî çend azad û serbestî bê, ziwan zî hende beno azad û dewlemend.

Roja Dayikan û Roja Ziwanê Kurdan pîroz û weş bo. Ziwanê ma û kalikandê ma do ziwanê qeç û torinandê ma bo. Her wext payîdar û dewlemend bo.

TI SEY ASMÊNÎ YA

Ez newe vejîyaya zere ra
Desin de mi vazda, xo eş daristanan
Rindek û giran meredîyaya vaşî ser o
Yew hetê mi de xuşayîşê awe yeno
Yew hetê mi de vayode honik vaydûno ra
Goşanê mi de sewdaya to ya xoşekaye.
Mi rîyê xo çarna bi asmênê keweyî
Cor de çim şikit mi ra tîja şîrine
Çimê to bilîşkîyay orteyê hewran de
Dima şiliya to varaye dinyaya mi de
A game vilî bîyî ra cîgeranê mi de
Per û payanê mi qewete girewte a game
Perrayî ra fikrê mi xeyalanê to de
Sewbîna ez çi wazena Heqî ra?
Ebi to germin o, meşo zerrîya mi ra
Çimê to pencaraya odaya mina tarî yê
Rîyê to bereqîyayîşê awa zelale yo dinyaya mi de
Ti sey asmênî bêpeynî ya û rewayîşê weşî ya
Şiyayîşê to, çînbîyena to, merdena min a
Ti ke nêzdîye mi der a, roşt çimanê mi der o
Çike ez bê to nêbena, ez ti ya
Ti ke esta, ez kî estone, ez çimanê to de bereqîna
Pita mi ez sewbîna çi wazena Heqî ra?

Adir DÊRSIMIJ

WESAR

Dema ki wesar yeno
Zerrîya ma di gul û çiçegî abenê

Dema ki wesar yeno
Zerrîya ma di zîl danê ê ki ma ra dûrî mendê

Dema ki wesar yeno
Eşqê zerrîya ma têrapêş beno

Dema ki wesar yeno
Waştîye rê helbestî yenê serê ziwanê ma

Dema ki wesar yeno
Şa bena zerrîya ma welatê ma yê bêkesî rê

Dema ki wesar yeno
Koçberîda ma rê beno dîyar
Welatê ma yo bêsinor

Dema ki wesar yeno
Roj berz beno û roşn vila beno
Tarîdê ma rê

Dema ki wesar yeno
Ti yena kewna serdê zerrîda mi
Adirê to vila beno

Ciwana SUTPAK

Çarnayîş û Ziwanê Nuşteki

Esad NAMDAR

Çarnayîş karêko giran o. Merdim ke dest bi çarnayîşê eserêk biko, ganî verê heme çî her di ziwana de zî hetê gramer û çekuyan ra wayîrê zanayîşêkê hîrayî bo. La bi qey ke merdim bieşko eserêk biçarno ziwana, a game zanayîşê gramerî û çekuyan zî qîm nêkeno. Ganî çarnayox kîştê gramer û çekuyan de îdyoman, vateyê verênan û ziwane înanê rojaneyî zî rind bizano. Çarnayîş de di ziwani estê. Ê yewin ziwano ke do bêro çarnayene, yanî ziwano orijînal. Ziwanê diyin zî, ziwane çarnayîşî yo. Pispore çarnayîşî vanê, zafê eseranê ke bi serfirazî û raşt ameyê çarnayene, hetê çarnayoxanê ke goreyê ziwane orijînalî ra ziwane çarnayîşî de avertir ê ra virazîyayê. Goreyê nê fikrî ra, ma vajîme ke, şima wazenê eserêk îngilizkî ra biçarnê kirdkî ser. Eke kirdkîya şima zî îngilizkîya şima ra averê a, a game şima do ê eserî baştir biçarnê.

Biraştî averberdişê ziwane nuşteki de çarnayîş cayêko taybet

îşxal keno. La eke no çarnayîş hawayêko raşt û bi serfirazî nêro kerdene, a game herinda faydeyî de zerar resneno ziwane nuşteki. Semedo ke tecrubeyê ziwane nuşteki yê kirdkî hema kemî yo û tam aver nêşîyo, kirdê ma eşkenê eseranê ke ziwana bînan de nusîyayê biçarnê kirdkî ser. Û heta ez eşkena vacî ke, nê warî de venganeyêko pîl zî esto.

Çarnayîş hetê wextî ra baştir o.

Newe ra kitabêk nuştîş, zafê reyan wextêko derg gêno. La merdim wextêko kilm de eşkeno eserêk biçarno. Çarnayoxî verî ke dest bi karê çarnayîşî bikerê, ganî rind bawer bibê ke kirdkîya înan hetê gramer, çekuyan, raştnuştîş, îdyoman, vatişê verênan û ziwane rojaneyî de aver a, qîmê çarnayîşî kena. Bi kirdkîyêka nêmcete esêro ke wazenê biçarnê kirdkî zî do nêmcet biçarnê. Û her esero nêmcet û bixeta, do zerar biresno ziwane nuşteki yê kirdkî. Seke pispore zî vanê, bi qey ke

eserêk baştir vecîyo raşte, ganî serdestîya înan ziwane çarnayîşî ser o, ziwane orijînalî ra zafêr estbo. Bêguman no nêno a mana ke zanayîşê înan yê ziwane orijînalî eşkeno ziwane çarnayîşî ra zaf tepîya bo. Ganî tewr tay goreyê ziwane çarnayîşî (kirdkî) ziwane orijînalî rê zî serdest bo û wayîrê zanayîşêkê hîrayî bo. Yanî çarnayox ganî qaydeyanê her di ziwana zî zaf rind bizano.

Mûsayîşê Azadî

Zerweş XODÎ

Mi na mesala kekê xo Emerî ra nuşte.

Rojêk di entaxijî şinê gawanîya dorê manganê dewe. Nameyê nê gawanan yew Azad, o bîn zî Mûsa yo. Mûsa goreyê Azadî hînî çek û jêhatî yo. Gama ke yew şaşî bena, Mûsa şikêno xo bido kîştêke.

Nê her di gawanî mangan danê vernîyê xo û anê dewa wewerê Entaxî, na dewe Mişrif a. Mişrif zî dewa awî ya. Her ca şênayî yo; mergî, hêgayê tutinî û baxçeyî. Mangayê entaxijan nê şênayî vînenê û heşê xo vindî kenê. Mangayê zingurî verê xo şanê hêga û baxçeyan.

La na dewe de zî yew pîlê dewe, yanî keya esto. Nameyê ey Hecî Xenî yo. Key Hecîyan ra yo. Lajê Feqî Salihî yo. Muxtarê dewa Mişrifî û şêrê hewt dewan o.

Karo bêşans û bêtalih, mangayê Mûsa û Azadî şinê, kewenê mîyanê hêga û baxçeyê Hecî Xenî. Heya Hecî pêhesîyeno, hîndî erey o. Bi lez veng dano camêrdan û vano:

- Lajê mi, de şîrê, ê tolan biqefelnê û mirdî bikuwê.

Nê camêrdê Keyê Hecîyan ra-

wurzenê, vazdanê şinê mîyanê baxçeyî. La hetanî resenê ewca, Mûsa û Azad mangayan mîyanê baxçeyî ra vecenê û remenê şinê Entax. La mangayan baxçe wina kerdo, merdim nêşikeno biewnîyo tera, zerrîya merdimi qelebêna.

Hecî hêrs beno. Vano, "eke ez înan biqefelnî, ez do înan pey astoranê mîran de girê bidî û astoran bi çargamî bidî vazdayîş. La çend rojî dima ra beno serdin.

Dem vîyareno, hewteyî vîyarenê, reyna dora Mûsa û Azadî yena. La Mûsa ancî hekêno, vano:

- Azo bê! Ma mangayan biberrîn Mişrif. Mişrifijan reya verine ma rê nengî çînaybî. Hela nika se kenê?

Azad vano:

- Heyran qurban, Mûsa ana

meke! Ma meşîrê. Na rey ma biqefelnê, do ma çerme bikerê.

La se keno nêkeno, Mûsayê ma vatişê xo ra nêvîyareno. Vano, ma gereka şîyerê Mişrif. Danê piro yenê Mişrif. Na rey zî mangayî verê xo çarnenê hêgayê Hecî Xenî ser. Şinê kewenê mîyanê hêgayî,

edim kene.

Feqet na rey xebere leze resena Hecî Xenî. Hecî ancî veng dano peyanê xo, vano:

- Lajê mi, de hadê şîrê û ê sîpan tole bikerê.

Nê mêrdeyî vazdanê şinê. Eke resenê mîyanê erdî Mûsa xo orte ra wedareno. Azado feqîr tena maneno. Peyayê Hecî Xenî Azadî qefelnenê û repnenê ey.

No dem de zî Hecî reseno mîyanê erdî. Gama reseno uca, qîreno, vano:

- Perodê perodê! Mûsaya mûsaya, perodê, awa ey vejê!

Azad zî qîjeno, vano:

- Willayî ez Mûsa nîya ez Azad a. Mûsa rema. Ez Azad a.

Hecî vano:

- Çi azadî? Hela ma haşîtî bîyarê hama vaje, azadî. No mûsaya azadî qet medê deste ey.

Hamnan

Rohelat AKTULUM

Seltenetê hamnanî qedîya. Germinîye, tîje, vilî û gulî êdî çinî yê. Êdî seltenetê payizî dest pêkerd. Vernîya ma de rojê serdinî, şilîyî, laserinî estê.

Dijne hêdî-hêdî û biters varena. Her dalpaya xo de yew hêvîyê ma esta. Her dalpaya xo sey her hesrê çimanê ma erjîyaye ya. Sey hesranê çimanê ma...

Kuçeyan de veng-hes çinî yo. Ne vengê yew domanî ne vengê yew kutikî ne zî vengê çiyêna. Tena vengê dalpayanê dijne esto. Her saniye bineyna berz beno. Vengê dalpayan hîna pêt yeno goşê merdimî.

Wextêko kilmek dima vengê dalpayan cayê xo dano vangê laserî. Çünke ê yew bi yew pêser bîyê û bîyê laser. Êdî payiz hîna hêzdar o. Hêzê xo laser ra gêno. La nêzane ke her dijne ra pey tîje vejîyena. Ya, seltenetê hamnanî belkî qedîyayo la a hawa nîyo ke hamnan şîyo. Hamnan her wext esto.

Dijne amûna. Laser qedîya. Êdî tîje vejîyena. Ma germinîya ci zerrîya xo de hîs kenê. Tîje ra pey mundîya Hezretî Fatma hewt rengê xo arê dana û xo ma rê nawnena.

Sînayeya mi,

Ez senî ke nê hewt rangan cîya-cîya hes keno, ez to zî a hawa hes keno. Çünke ti zî sey hamnanî zerrîya mi germin kena û ez muhtacê to yo. Senî ke hamnan her wext xo nawneno, ti zî her wext cuya mi de bena.

KAYÊ MA

ÇILDANE

Çildane (bi tirkî, atlama), hîna zaf xortê ke balix bîyê, camêrdê ke emrê xo hetanî da-hîris serran o, ê kay kenê. Wisaran cayê sey merge ke erd nermek o, sewbîna zî sîlika verê çeman de kay beno. Tena yew kes zî eşkeno kay biko, zaf kesî zî eşkenê kay bikê. La eke sey musabeqa bo, ganî reqîbî eynî emr û qame de bê. No kay sprorêko zaf muhîm o, heme bedenê merdimî, bitaybetî ling û çaqê merdimî benê elastîkin û hareketin.

Qaydeyê nê kayî wina yo. Sey îşaretî erd de yew xêza qasê metreyêk derg ancenê. Demeyê çildayîşî de ganî pay nêniyo na xêze ser, eke linga kaykerdaxî şîya serê xêze, o çildayîş taw nîyo. Linga tewr peyêna ya verê

çildayîşî ganî peyê xêze de ronîyo.

Çend çeşidê çildane estê:

1) Çindik; kaykerdax peyê

xêze de vindeno. Her di linganê xo ano têver, keno çut û wina çutmekî çindik dano. Hedef no yo ke çindik dayîş û kewtîşê erdî de mesafeyêko derg estbo. Çiqas dûrî şiro hende serkewte yo.

2) Çildane; kaykerdax seba ke weş çil bido, çiqas wazeno hende dûrî ra bi vazdayîş suret gêno, linga xo peyê xêze de ronano û hetanî ke cira ame, çil dano. Çiqas ke dûrî şiro hende rind o. Xora eke musabeqa bo, kam ke dûrî şîyo, serkewte o yo.

3) Sêpile; kaykerdax qasê hîrê gaman xêze ra apey vindeno. Seba ke suret bigîro gereka tena hîrê rey gaman bierzî, yanî hîrê rey pil bido û reya çarine peyê xêza îşaretî ra çil bido. Çiqas dûrî şiro hende serkewte yo.

4) Çarpile; eynî sey sêpile ya. La na rey kaykerdax çar gaman erzeno, reya pancine de xo çil dano. Çiqas ke dûrî şiro, hende serkewte yo.

Amadekar: Roşan Lezgin

Gula Laleş

**Gula laleş gula laleş
Bûyê tu weş a
Çi bûya weş
Qe rengê tu
Hend renga weş
Gula laleş gula laleş**

**Ti resena ser kueyûn a
Ti bûey dûna merdimûn a
Şayî dûna cîgerûn a
Gula laleş gula laleş**

**Xuert û keneyî
Semêd tu yenî
Dormale tu d'
Govend kenî
Tu rê lawikûn vûnî
Çapikûn cenênî
Sêrî zerrê xu d'
Tu daliqnenî**

M.Arif AYÇIÇEK

BAWKAL TELLÎ

Mucahîd BARAN

Bawkal Tellî ameyo bajar...

Hey kalo!
Cixara esta?

Lila, qama to hendayê
cixara nîya, merre!

M. Baran

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

berbûr (Gêl)
helawek (Pîran)
hevrişk (Gimgim)
padusek (Gêl)
pêşarê malî (Qoçgîrî)
rêzel (Licê)
rûnek (Qerebegan)
şilutek (Sîwan)
şîrzek (Hênî)
xîşik (Pali)
xîşike (Dêrsim)
xûzmanok (Gêl)
zeleqokvaş (Dêrsim)

Kurmancî: avzelik, nûrseg, nûrsek, nwîsek, rûnas, zelboq, zeliqok, zimanxûng, zimanxûnk, zimanxwînk, zimanxwung
Soranî: dûgune, nûsek
Goranî: amîyan penêr, nûseke, nûsekew, nûsenek, nûsnûsek, şotgirsên

Latini: Galium

Tirkî: yapışkan ot